

صبحانه

سیمرخی که حبس شد

تبعات اهدای دیپلم افتخار در بخش بهترین فیلمنامه جشنواره فیلم فجر ادامه دارد

➕ گفت وگو با حجت قاسم زاده اصل، فیلمنامه نویسی و کارگردان

◀ صفحه ۸

گفت وگو با محمود رضا رحیمی کارگردان نمایش «روزی روزگاری سمنگان»

بهترین قصه زندگی ام همنشینی با آزادگان است

گفت و گو «جام جم» با محمد آهنگرانی کارگردان «توچال»

توچال، برداشتی از واقعیت است

گفت وگو «جام جم» با سردبیر و مجری برنامه انتخاباتی شبکه ۳

من به اضافه یک نفر رای می دهم

🔴 زاویه دید

قدرتمند را از روان شناسی مرد فرهنگ متمایز می کند که با گفت وگو و برهان و نظریه سرو کار دارد و در سخت ترین روبرویی فکری، ارزش علمی و هنری می تواند اعتراف شود و عواطف دوستانه و احترام محفوظ بماند.

در مستند غیررسمی این چهره هنری و علمی آقا، عیان می شود و خلوت و ملاححت با جذب و قدرت می آمیزد. برخورد ایشان با دکتر افشار، همایون صنعتی، فروغ فرخزاد، احمد شاملو، شفیعی کدکنی و... از جنس انسانی است که رها از مقتضیات قدرت در مرزگار فرهنگ به هر سو بر می کشد و از هر گلی می بوید و همنشین هر اهل ادب ارجمندی می شود، جدا از آن که با او همسوست یا ناهمسویی ها دارد.

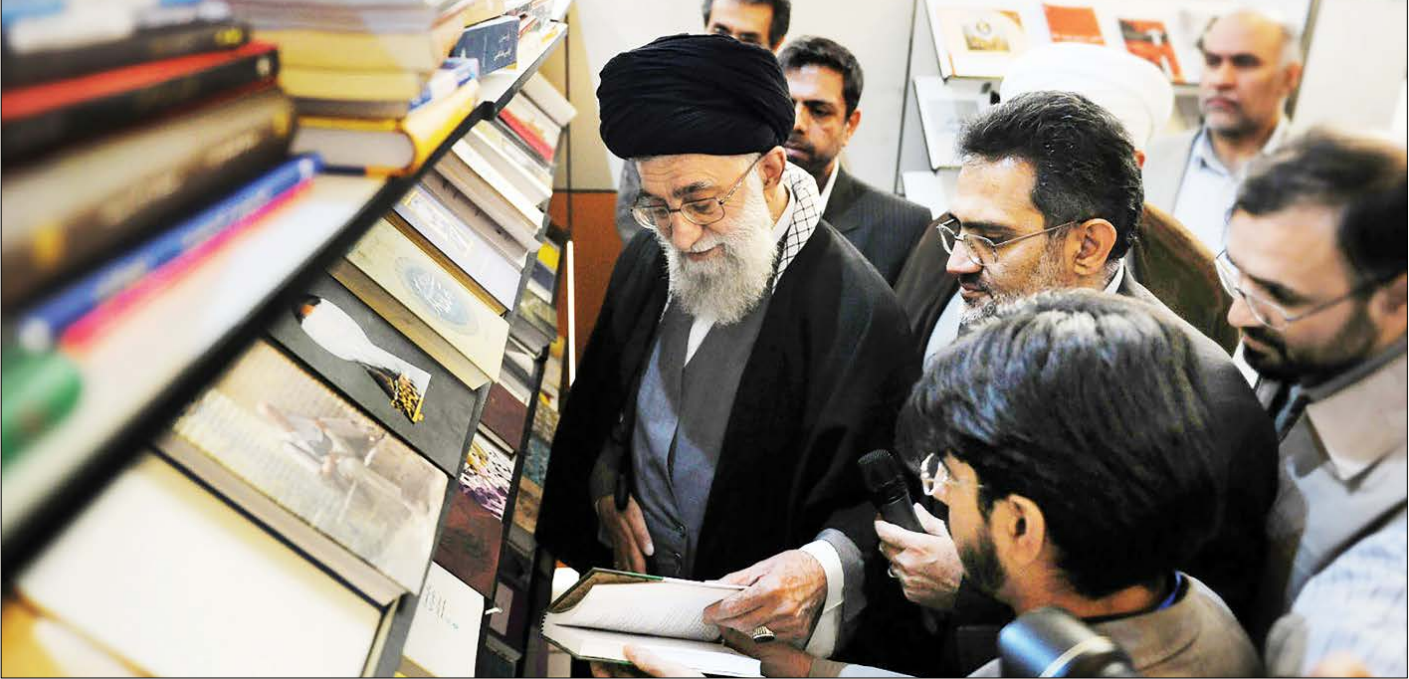
🔴 نهاد قدرت و فرهنگ

نهاد و برابر نهاد قدرت و فرهنگ به هم نهاد سلوکی نویی در مقام ولی فقیه ختم شده است. صبوری برابر پیمان شکنان تا حداکثر امکان. نفوس تزکیه نشده در معرض ورزش تند باد قدرت بسی چیزهای شان را می بازند و پیمان می شکنند و تا حد هم صدایی با پروژه دشمن غدار به ویرانگری خطر خیز تن می دهند و از آزمون الهی سرشکسته بیرون می آیند، زیرا محبوبیت و گرد آمدن کسری از مردم به گردشان نفس اماره به پیمان شکنی رادر آنان برمی انگیزد. من هم اکنون دقیقاً دارم به سال ۸۸، به هاشمی، خاتمی، میرحسین موسوی، کروبی و... می اندیشم و صبوری ولی فقیه که به رفتار پدران اهل فرهنگ شبیه تر بود تا اقتدار آشتی ناپذیر مرد قدرت برابر خیانت تا سرحد براندازی تحت تحریکات رادیکالیسم متکی به وسوسه شیطان بزرگ و اذتاب. این سیمای آقای خامنه ای در غیررسمی برایم دلپذیر است. تصویرسازی غلط از رهبری او را دور، غیرملموس و... به تماشا می نهد. حال مابه اشاراتی به وجه انسانی و واقعی مقام رهبری روبه رو می شوم. کاش مستندی می شد بسازم که ما را جدا از قراردادهای پوچ رسمی، وارد دنیای روزمره و اکتشافی ولو اندک ار اکتاف روح آقای خامنه ای می کرد. در آن صورت مسلمانان جهان دلایل، بهانه و مصالح فراوان تری برای حس شدید محبت بیشتر، زنده تر و واقعی تر نسبت به ولی فقیه خود پیدا می کردند.

🔴 نگاه تمامیت انقلاب

تنها نکته ای که می ماند بگویم، ضرورت سیستماتیزه کردن روح فردی و منش شخصی در اتحاد نظم قدرت و نظم فرهنگ به مثابه شیوه حکمرانی است. این تحمل آزاد اندیشانه نگرش های غیرمعاند و رفتار احترام آمیز میراث معصوم است که به ولی فقیه و نقش پدرانهاش به ارث رسیده اما نگرش های تخاصم آلود در حوزه فرهنگ بسیاری از نهادها و مسئولان بروکراسی متکبر را اسیر کرده است. شکل دادن به نظمی صبور و بدون دافعه را طی و غییرلازم و کل ملت را محترمانه داشتن، همان نگاه تمامیت انقلاب، فراتر از رفتار فردی لازم است. این رفتار عقلانی باید در ایران نهادینه شود و رهبر انقلاب به خاطر سرشت فرهنگی وجودش صالح ترین همه در توسعه این سازوکار الهی به مثابه سرشت جامعه فرهنگی و سیاسی ماست و به کار تحکیم انقلاب اسلامی خواهد آمد. این حس امروز با غیررسمی کلید خورده است.

مکاشفه سیمای فرهنگ درون سیمای قدرت

🔴 وجه ادبیت و معاصرت

وجود داشته اند، فقیه ادیب معاصر هم کم نداشته ایم. مرحومان آیتا... غروی اصفهانی، جلوه، سیدعلی قاضی، علامه و امام (ره) و خانواده تیبور را خوانده با یا آقای افشار، محیط و آرام دیدار کرده اند، ذوق زده می شوند، من ایشان را در وجه ادبیت و معاصرت بسیار پیشروتر از این حدود می دانم. یادداشت های شان خبر از درک کارشناسانه قوی می دهد. روانکاوی زبان و کلام فصیح شان گویای دنیای ادیبانه پیشرفته ای است. پیش شان زرقای فراوانی دارد که از علم و مطالعه و معرفت گسترش دار خبر می دهد و فهم شاعری شان تیز و چابک است. به سبب همه اینها توقع من آن بود که برخوردشان با عبدالکریمی هم مبین اشاره صاحب نظرانه ای به خطای معرفتی ایشان در شناخت اسلام کنند و باب گفت وگو نقدانه ای را با ایده مرگ امر دینی در دنیای کنونی بگشایند. یعنی برخوردی انتقادی با حفظ حرمت گفت وگو صورت گیرد.

🔴 سیمایی دیگر از مقام ولایت فقیه

مستند «غیررسمی» امکان این پدیده را در شخصیت سیدعلی خنامه ای باورپذیر کرده است. خصوصاً با سخنان آقایان لاریجانی، سرهنکی و حداد عادل و... مردان فرهنگ در فضای تخاصم نفس نمی کشند. آنان هر عذر در برخورد با مرد فرهنگی مخالف در چالش باشند، بیرون دایره اختلاف نظر قدرشان به مقدار صبرشان بستگی دارد. ضمناً تضاد ایدئولوژیک و دیدگاهی هرگز برای آنان مجوزی بر بی انصافی حرفه ای در داوری از قدر و ارزش علمی و هنری کار هنرمند و استعداد مرد فرهنگ مند، ولو رقیب نمی تواند بود اما مردان قدرت ناگزیرند از تقابیل، تخاصم و قتال با دشمنی که شمشیر از رو می بند و راه تجاوز می بوید، استمرار زیستن در چنبره قدرت روان شناسی مرد

مستند احمد، درباره احمدآقای خمینی، طبق امیال بازماندگان و فاقد خلاقیت و صمیمیت؛ بلکه مستندی رها از نام و جاه. به هر روتا همین جا درباره مستند موجود گزارشگر تلویزیونی حرف هایی دارم.

🔴 قدرت و شور صادقانه انقلاب

راستش اولین بار من مستند غیررسمی اخیر درباره رابطه رهبر و کتاب را تقریباً از جایی دیدم که حضرت آقا در غرفه بیژن عبدالکریمی با ایشان صحبت می کرد. عبدالکریمی استاد محترم فلسفه، شارح هایدگر، معتقد به غفلت مند مدرن نفس و جامعه شیه مدرن را با بازگشت به غفلت مند مدرن نفس و جامعه مدرن و اصیل برپا دارد. قدرت و شور صادقانه انقلاب از نظر او با درهم آمیختن باخرد مدرن می تواند ما را از یحزان برهاند و با پذیرش ناممکنی امر دینی در عصر مدرن شالوده برنامه معقول تحول و تغییر ساختاری را بنانهند.

او ریشه همه تالطم و اغتشاش ها و ناکامی در تدارک زندگی درخور آسایش قرن بیستمی و قرن بیست یکمی را این خطای می داند که گویی نظام دینی ممکن است و جز مدرن بودن، چاره ای دیگر برای توسعه واقعی موجود است. من به تلاش های عبدالکریمی ارج می نهم ضمن آن که از او به سبب راهی مغایر روشنفکران خودباخته ممنونم و احترامش را به انقلاب اسلامی و دیدن فضایل مستقل انقلاب را سیاس می گویم، اصلاً با تحلیل ایشان موافق نیستم و آرایم را بارها بیان کرده ام.

نقد زیبایی شناختی مستند سیدمحمدعلی صدرنیا، یعنی «غیررسمی»، راه و رسم دیگری دارد. آن عرصه با انباشتی از رسوم بدیع و خلاق مستندسازی با انواع شیوه هایی سروکار دارد که مستندسازان تجربه کرده و زیسته اند و به ساختارها و فرم های پویای محتوای مستند بدل شده اند و واقعیت های تصویر نوی مستندهای منفرد را شکل داده اند؛ مستندهایی که نمی خواهند راوی و صدای رخدادها باشند، مستندهای مستقیم یا سینماحقیقت، مستندهای تعاملی یا ترکیبی، مستندهایی که نیکولز دسته بندی جدیدی از آنها با فهم تازه ارائه داد و پس از او فروپاشی کلان روایات ساختاری و رواج آرای دریدایی باز افق بازتر و ترکیب نویی پدیدار آورده و مرز مستند و نامستند را به تردید جدی کشانده و واقعیت را امری هم مرز ناواقعیت وصف کرده و حقیقت را امری غیرقطعی معرفی کرده و اعتبار واقع گرایی مستند را حتی در حد واقعیت داشتن نگاه منفرد مستندساز نپذیرفته است. به هر حال ساختن جهانی با مواد و مصالح رخدادهای درون زمان خطی، براساس نگاه آفرینشی مستندساز به نوع ارتباط با سوژه و نگرش فیلمساز بستگی دارد. شناخت شیوه شناسی مستند و تقسیم بندی های موضوعی و محتوایی و تالیفی، یا لحنی و ساختاری و ژانری، امروز به تاریخ سینما پیوسته و مکالمه با فیلم مستند فضای پیش بینی ناپذیر و سرکشی را دربر می گیرد که از محبس تنگ فرمول ها می گریزد و این روش را به ژورنالیست ها و مباحث نخب نمای همگانی واگذار می کند. حتی شش شیوه معروف نیکولز، بازنمایی شاعرانه، مشارکتی، مشاهده ای، انعکاسی و اجرایی با مستندهای خودیابانگر و مینی مالیستی و ناخودبیانگر، شالوده شکنی شده است. به هر حال عرصه مستندسازی امروز به بسط و انکشاف بیانی و آمیختگی با سوژه و روایت هنرمندانه و نو و آشنایی زدایانه موضوع اهمیت می دهد و البته رسانه همگانی عمدتاً در همان گزارشگری تبلیغی حبس شده است. مستندسازی امروز دیگر به جزم هایی چون مستند نباید تصویر کله های سنگو باشد یا نباشد، اهمیت نمی دهد. یک مستند تک نفره که اول تا آخر با دوربین سخن می گوید، می تواند شاهکاری از آب درآید. حرف آخر برمی گردد به باورپذیری، حس همدلی، کشف، خرد، امکان تاملات جدی و فرصت اندیشیدنی که مستند فراهم می آورد تا ما و جوه نادیده و ناشنیده ای را تجربه کنیم و به جوانب باطنی چیزها صمیمانه تقرب جویم.

احمد میراحسان نویسنده و منتقد

🔴 مستندی با جهان درونی

مجموعه غیررسمی، مستند گزارشی برآمده از روش های خبری و مصاحبه با شخصیت هایی است حول رابطه حضرت خامنه ای با کتاب و فرهنگ. این مستند برای من حکم یک تلنگر برای کشف امکان یک مستند بدیع از رهبر و امام کنونی انقلاب اسلامی را دارد که هرگز ساخته نشده است؛ مستندی که جهان درونی او را از نگاه شاهد نظاره کند، نه مستندی تحمیلی و القایی با یکسویگی نظیر